

Χάινριχ φον Κλάιστ (1777- 1811)

Γερμανός ρομαντικός ποιητής, δραματουργός, διηγηματογράφος και δοκιμιογράφος, γόνος αριστοκρατικής οικογένειας στρατιωτικών και ποιητών. Ανήσυχο πνεύμα εκ φύσεως, θα εμπλακεί στις ριζοσπαστικές πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές της Γερμανίας των χρόνων του. Αναζητώντας με πάθος την ευτυχία και φιλοδοξώντας να αναδειχτεί ως συγγραφέας, αλλάζει συνεχώς καριέρα (δυο φορές κατέλαβε δημόσιες θέσεις και τις δυο παραιτήθηκε από αυτές). Το 1799 παραιτείται και από τον πρωσικό στρατό στον οποίο είχε καταταγεί το 1792 και γράφεται στο πανεπιστήμιο. Οι σπουδές του περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα επιστημών. Ούτε εδώ όμως θα μείνει για πολύ.

Από το 1801 και μετά αρχίζει ένας δεκάχρονος κύκλος περιπλανήσεων, ατυχών ερώτων, αλλά και συγγραφικής δραστηριότητας. Την άνοιξη του 1801 φτάνει στο Παρίσι. Το Παρίσι τον απογοητεύει και καταφεύγει στην Ελβετία. Εγκαθίσταται στη Βέρνη. Εδώ (1802) θα γράψει το πρώτο του δράμα, την Οικογένεια Σρόφενστάιν, αλλά και το πρώτο σχέδιο της Σπασμένης στάμνας που θα την ολοκληρώσει το 1807. Μετά τη Βέρνη, ξανά Παρίσι. Το 1807 τον βρίσκουμε στη Δρέσδη. Εδώ το 1808 δημοσιεύει την τραγωδία Πενθεσίλεια ενώ την ίδια χρονιά ανεβαίνει από τον Γκαίτε στη Βαϊμάρη η Σπασμένη Στάμνα, χωρίς καμιά επιτυχία. Ο Κλάιστ αποδίδει την αποτυχία σε τροποποιήσεις του Γκαίτε και οι σχέσεις του με τον μεγάλο ποιητή γίνονται τελείως εχθρικές. Από το 1807 ως το 1811 εκδίδει το περιοδικό Phobus (Φοίβος) στη Δρέσδη και ύστερα στο Βερολίνο την εφημερίδα Βραδινά Φύλλα του Βερολίνου, όπου θα δημοσιεύσει τα περίφημα διηγήματα και τα δοκίμιά του. Τελευταίο και καλύτερο έργο του, Ο Πρίγκιπας του Χόμπουργκ, ένα λαμπρό ψυχολογικό δράμα που παραστάθηκε μεταθανάτια και του οποίου ο ήρωας είναι εξ ίσου προβληματικός με τον ποιητή του.

Η διαρκής αναζήτηση των ακραίων σχέσεων και συμπεριφορών των ηρώων των έργων του, θα βρει την πλήρη εφαρμογή στην αυτοκτονία του που τη σκηνοθέτησε με ασυγκράτητη ευθυμία: φτωχός κι απελπισμένος, ο Κλάιστ, γνωρίζεται στο Βερολίνο

με την Εριέτα Φόγκελ, μια ώριμη γυναίκα που πάσχει από ανίατη ασθένεια. Δεν δυσκολεύεται αυτή να του αποσπάσει μίαν υπόσχεση για κάτι που και στον ίδιο ήταν από καιρό έμμονη ιδέα. Στις 20 Νοεμβρίου του 1811 περνούν μαζί τη νύχτα σ' ένα πανδοχείο, διασκεδάζουν σαν παιδιά όλη την άλλη μέρα, και το σούρουπο, στις όχθες της λίμνης, την σκοτώνει και αυτοκτονεί.

Jimmie Benson.

Η «Σπασμένη Στάμνα»

«Η κωμωδία αυτή στηρίζεται, ενδεχομένως, σε κάποιο ιστορικό γεγονός, για το οποίο όμως δεν μπορούσα να βρω πουθενά ακριβέστερες πληροφορίες. Την αφορμή μου έδωσε μια χαλκογραφία που είδα στην Ελβετία πριν από πολλά χρόνια. Παρίστανε πρώτα πρώτα έναν δικαστή, που καθόταν σοβαρός στην έδρα μπροστά του, όρθια, μια γρια κρατούσε τη σπασμένη στάμνα κι έμοιαζε να δείχνει το άδικο που την είχε βρει κατηγορούμενος ήταν ένα παλικάρι, χωρικός, που ο δικαστής τον κεραυνοβολούσε σαν να είχε ήδη πεισθεί για την ενοχή του κι εκείνος υπερασπιζόταν τον εαυτό του, αλλά ασθενικά μια κοπέλα, που ίσως είχε καταθέσει στη δίκη (γιατί, ποιος ξέρει πώς έγινε το έγκλημα), στεκόταν ανάμεσα στη μάνα και το γαμπρό κι έπαιζε με την ποδιά της ούτε άνθρωπος που έχει ψευδομαρτυρήσει δεν θα έδειχνε τέτοια συντριβή και, τέλος, ο γραφέας του δικαστηρίου (που λίγο πριν, είχε, ίσως, το βλέμμα του στραμμένο στην κοπέλα) λοξοκοιτούσε τώρα δύσπιστα το δικαστή, όπως ο Κρέων τον Οιδίποδα σε μια παρόμοια περίπτωση (όταν τέθηκε το ερώτημα: ποιος σκότωσε τον Λάιο;). Από κάτω έλεγε: Η σπασμένη στάμνα. Το πρωτότυπο, εάν δεν απατώμαι, ήταν έργο μεγάλου Ολλανδού ζωγράφου.

ΕΡΡΙΚΟΣ ΦΟΝ ΚΛΑΪΣΤ

Ας συμπληρώσουμε πως ζωγράφος ήταν ο Jean Jacques Le Veau και πως, εκτός από τον Οιδίποδα Τύραννο τον οποίο αναφέρει ο συγγραφέας, κάποιοι μελετητές βρήκαν αντιστοιχίες της Σπασμένης στάμνας με τα Σαιξπηρικά έργα 'Φάλσταφ' και 'Με το ίδιο μέτρο'.

Υπόθεση του έργου

Στην αίθουσα του δικαστηρίου του ολλανδικού χωριού Χόιζουμ εξελίσσεται η υπόθεση του έργου. Η αίθουσα είναι ταυτόχρονα και κατοικία του δικαστή Αδάμ. Η Μάρθα Ρουλ, η ενάγουσα, εμφανίζεται κρατώντας στα χέρια μια σπασμένη στάμνα. Κατηγορεί ευθέως ως «σταμνοχαλαστή» τον Ρούπρεχτ, το μνηστήρα της Εύας, της κόρης της, ο οποίος ωστόσο αρνείται πεισματικά την κατηγορία, αποκαλύπτοντας πως πριν από αυτόν βρισκόταν ένας άλλος στην κάμαρα της Εύας. Ο Αδάμ, ένας διεφθαρμένος δικαστής, συμμερίζεται την άποψη της Μάρθας κι ας του λείπουν τα τεκμήρια. Το τραγικό πρόσωπο του έργου, η Εύα, εγκλωβισμένη ανάμεσα στον έρωτά της για τον Ρούπρεχτ και την ασφυκτική ηθική του στενού επαρχιακού περιβάλλοντος, πολιορκείται πανταχόθεν για να αποκαλύψει όσα ξέρει, αλλά διστάζει. Ένας Γραμματέας, ο Λιχτ, που δε χάνει ευκαιρία να υποσκάψει τον Αδάμ, αποσκοπώντας στην υφαρπαγή της δικαστικής έδρας, ένας γέροντας, ο Φάιτ, πατέρας του Ρούπρεχτ, ανίδεος για όσα συμβαίνουν γύρω του και μια μάρτυς προληπτική και δεισιδαίμων, η θεία του Ρούπρεχτ, η Μπριγκίτα, που προσέρχεται στο δικαστήριο κρατώντας μια δικαστική περούκα, πλαισιώνουν τα προηγούμενα πρόσωπα. Αφήσαμε τελευταίο τον Βάλτερ, Σύμβουλο της Δικαιοσύνης, που, ως από μηχανής θεός, θα εμφανιστεί την κατάλληλη στιγμή για να κατευθύνει με μαεστρία την κωμωδία στη λύση της. Ποια είναι η λύση; Θα αποκαλυφθεί στο υπόγειο της Θεατρικής Ομάδας...

Θραύσματα σκέψεων γύρω από μια « Σπασμένη στάμνα»

Ο Κλάιστ, θιασώτης της καντιανής φιλοσοφίας, μάς ψιθυρίζει από το υποβολείο πως η αλήθεια κρύβεται πίσω από τα φαινόμενα. Παρομοίως και ο Όσκαρ Ουάιλντ: «Αν θες να μάθεις την αλήθεια, φαντάσου μύρια ψέματα». Κρατείστε το, θα σας χρειαστεί για την κατανόηση του έργου.

Το έργο, ανατρέχοντας στη σύγχρονη ορολογία, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί «δικαστικό θρίλερ», αφού αναλώνεται στην αναζήτηση ενός αγγειοθραύστη. Ένα γεγονός άσημαντο, που σε καμιά περίπτωση δε θα έφτανε σήμερα στα δικαστήρια, γίνεται αφορμή, μέσα από την απλοϊκότητά του, να αποκαλυφθεί η υποκρισία και η θλιβερή αλήθεια ενός μικρόκοσμου και, κατ' επέκταση, του κόσμου μας.

Μια στάμνα αναγορεύεται σε σιωπηλό πρωταγωνιστή του έργου, μπροστά στον οποίο τα υπόλοιπα πρόσωπα αναγκάζονται να αποβάλλουν το προσωπίο τους.

Αναφέρθηκε πιο πάνω ότι υπάρχουν αντιστοιχίες ανάμεσα στον «Οιδίποδα Τύραννο» του Σοφοκλή και στη «Σπασμένη στάμνα». Η διαφορά είναι ότι ο Οιδίποδας αγνοεί την ενοχή του κι εκβιάζει την αποκάλυψή της, ενώ ο δικαστής Αδάμ, ευφάνταστος στην επινόηση ψευδολογιών και εύστροφος στην εκφορά τους, έχοντας πλήρη γνώση των πεπραγμένων του, όχι μόνο προσπαθεί να παρεμποδίσει κάθε μαρτυρία που θα τα αποκάλυπτε, φτάνει στο σημείο να υπαγορεύσει τις καταθέσεις ορισμένων μαρτύρων.

Και οι υπόλοιποι; Τόση ανοχή! Ποιοι είναι οι υπόλοιποι; Μια δραξ χωρικών εγκλωβισμένων σε μια πραγματικότητα προλήψεων, αδικίας και διαφθοράς. Ξέρουν ότι η δικαιοσύνη είναι άδικη. Γνωρίζουν όμως όλοι-ακόμα και η κατήγορος Μάρθα, πως ο κόσμος θα έχει πάντα την ανάγκη της. «Θα φάξω αλλού και θα 'βρω έν' άλλο δικαστήριο...» μας λέει η κυρά-Μάρθα σε κάποιο σημείο.

Την αξία του δικαστή την επισημαίνει και ο Αδάμ: «Ένας δικαστής θα είναι πάντα ένας δικαστής, σήμερα τον χρειάζεται ο ένας και αύριο τον χρειάζεσαι εσύ». Πώς εννοεί το «χρειάζεται» ο Αδάμ; Ας μην το πούμε εδώ. Το έργο βρίθει εξηγήσεων. Πάσα αναγωγή σε πρόσωπα, πράξεις, ή στην όλη σημερινή πραγματικότητα δική σας.

Δυο λόγια περί μουσικής...

Αναζητώντας την κατάλληλη μουσική για το έργο, ο θαυμαστός κόσμος του youtube μας οδήγησε στο να ανακαλύψουμε δύο εκπληκτικούς νέους συνθέτες, τους Derek και Brandon Fiechter. Πρόκειται για δύο αδέρφια περίπου 25 χρονών με καταγωγή από την Ιντιάνα των Η.Π.Α. τα οποία έχουν καταπιαστεί με τη σύνθεση μουσικής μεσαιωνικού/Κέλτικου τύπου.

Ο Derek Fiechter, ξεκίνησε να συνθέτει από την ηλικία των 12 ετών. Τα soundtrack των ταινιών «Ο Άρχοντας των Δαχτυλιδιών» επηρέασαν τη μουσική του και τον ενέπνευσαν να συνθέσει νέους τύπους μουσικής. Ένας από τους κύριους στόχους του, είναι η σύνθεση μουσικής με συγκεκριμένο ηχόχρωμα, κάτι που οι άνθρωποι θα μπορούν να μурμουρίζουν ή να τραγουδούν. Όπως δηλώνει ο ίδιος, «θέλω με τη μουσική μου να δημιουργώ φανταστικά τοπία και να ενεργοποιώ ένα ευρύ φάσμα συναισθημάτων μέσα από μελωδίες ξεχωριστές».

Ο Brandon Fiechter, ξεκίνησε να συνθέτει από τα 15 του, όταν και ήρθε για πρώτη φορά σε επαφή με ένα πιάνο. Έκτοτε, και επί 10 χρόνια, συνθέτει μουσική ακατάπαυστα, εξερευνώντας παράλληλα το μαγικό της κόσμο και συγκεντρώνοντας ακούσματα από όλον τον πλανήτη. Πιστεύει ακράδαντα πως «όση περισσότερη μουσική ακούς, τόσο ευκολότερα και δημιουργικότερα συνθέτεις» ενώ, όντας βαθιά θρήσκος, βλέπει τη μουσική του ως ένα συνεχές ευχαριστώ προς το θεό. Οι ήχοι του, ταξιδεύουν τον ακροατή σε κόσμους φανταστικούς, με μαγικά πλάσματα και όμορφα τοπία όπου τίποτα δε φαίνεται αδύνατο.

Στη δική μας παράσταση, ακούγονται αποσπάσματα από τα ορχηστρικά κομμάτια:

- Cobblestone Village
- Wild Boar's Inn
- Court Minstrel
- Leprechaun's Inn

Ένα ποτ πουρί των ίδιων συνθετών ακούγεται και πριν την έναρξη του έργου.

Συντελεστές

Μετάφραση - Διασκευή - Σκηνοθεσία:

Κώστας Αγγελάκος

Σκηνογραφία: Κώστας Σκιντιζής

Κοστούμια: Κατερίνα Παπαγεωργάκη

Φωτισμοί - Μουσική επιμέλεια: Κώστας Σκιντιζής

Γλυπτική & Χρωματισμός σκηνικού: Κώστας Μήτσιος

Κατασκευή σκηνικού: Νίκος Μπουρεξής

Γιώργος Περρής

Αθανασία Ρουσάλη

Κατασκευή σκηνικών αντικειμένων: Κώστας Μήτσιος

Βοηθός φωτιστή: Νίκος Μπουρεξής

Ηλεκτρολόγος: Θοδωρής Λουρίδας

Κονσόλα φωτισμού: Ηλιάννα Μπάρλα

Κονσόλα ήχου: Νίκος Βόννος

Μακιγιάζ: Νίκη Παπαγεωργίου

("Celebrities" beauty & tan saloon)

Κομμώσεις: Σπύρος Βρεττός ("Mona Lisa" hair art)

Κείμενο προγράμματος: Κώστας Αγγελάκος

Σχεδιασμός αφίσας & προγράμματος:

Γιάννης Αγγελάκος

Εκτύπωση: Βασίλης Αντωνόπουλος

Φωτογράφιση: Σάκης Ανδρουτσόπουλος

Οργάνωση παραγωγής: Κώστας Αγγελάκος

Δημόσιες σχέσεις: Γιώργος Ηλιόπουλος

Μεταξία Ρουσάλη

Παραγωγή

Θεατρική Ομάδα Τρίπολης

Πρώτη παράσταση

Εντευκτήρια οδού Φιλελλήνων, 3 Ιανουαρίου 2016

Διανομή (με σειρά εμφάνισης)

Αδάμ (δικαστής): Γιώργος Περρής

Λιχτ (γραμματέας): Νίκος Μπουρεξής

Υπηρετής (του Βάλτερ): Φώτης Βόσνος

Λίζα (υπηρετριά): Μαρία Σιαμπάνου

Μαργαρίτα (υπηρετριά): Αθανασία Ρουσάλη

Βάλτερ (σύμβουλος δικαιοσύνης): Κώστας Σκιντζής

Φάιτ (πατέρας του Ρούπρεχτ): Γιάννης Κακούρης

Ρούπρεχτ: Κώστας Γεωργόπουλος

Μάρθα Ρούλ: Μαρία Γκάργκα

Εύα (κόρη της Μάρθας): Νικολέττα Γεωργακοπούλου

Μπριγκίτα (θεία του Ρούπρεχτ): Μεταξία Ρουσάλη

Ευχαριστίες

Ευχαριστούμε θερμά:

- Τον Κώστα Μήτσιο, για τις ατελείωτες ώρες που διέθεσε κατασκευάζοντας και μαστορεύοντας.
- Τον Θοδωρή Λουρίδα, για τις πολύτιμες ηλεκτρολογικές του συμβουλές γύρω από το ρεύμα και τις ιδιοτροπίες αυτού.
- Το Γιάννη Αγγελάκο και το Βασίλη Αντωνόπουλο για την προσφορά τους και την υπομονή τους.
- Το Χορευτικό Όμιλο Τρίπολης για την ενδυματολογική του υποστήριξη.
- Το Σάκη Ανδρουτσόπουλο για τη φωτογραφική του προσφορά.
- Τους Ηλία Καλοστύπη, Αθηνά Χωματα, Γιώργο Ηλιόπουλο και Γεωργία Δάλκου για την πολύτιμη βοήθειά τους μέσω ιδεών, διευκολύνσεων και ψυχολογικής και ηθικής υποστήριξης.